

BUITEN

16^e JAARGANG N°. 44

ZATERDAG 4 NOVEMBER 1922.

Foto C. Steenbergh.

HET HUIS MORREN BIJ ELBURG, VOORZIJD.

Redacteur: Mr. A. LOOSJES.

INHOUD:

EURYALE, DE ONSTERFELIJKE, UIT HET ENGELSCHE	
VAN CARLTON DAWE (21)	BLZ. 518
DE BLOEMENTUIN, DOOR N. V.	519
ONTVANGEN BOEKEN	519
HET HUIS MORREN BIJ ELBURG, DOOR RO VAN OVEN,	
GEÏLLUSTREERD	BLZ. 517, 520—523
AFTELRIJMPJES, DOOR J. S. CZ.	BLZ. 522
UITHANGBORDEN IN VERBAND MET DE NAMEN VAN	
DE BEWONERS DER HUIZEN, DOOR J. S. CZ.	522
HENDRIK'S VERTREK, DOOR LIDA VERGOUW.	523
HET STADHUIS TE WEESP, DOOR MR. A. LOOSJES,	
GEÏLLUSTREERD	BLZ. 524—527
HET ONTBIJT IN 'N NOORSCH HOTEL, DOOR J.	
SCHUITEMAKER CZ.	BLZ. 526
NAJAARSTOOI, DOOR A. L. BROER	526
DRIE BALLADEN, UIT HET ENGELSCHE VAN IAFADIO	
HEARN	527
DE VOET VAN DEN TOREN DER ST. WALBURGSKERK	
TE ZUTPHEN, ILLUSTRATIE	528
BERICHTEN VAN REDACTIE EN UITGEVERS.	

Men gelieve alles wat de Redactie of de Administratie van dit weekblad betreft te adresseeren aan de Uitgevers Scheltema & Holkema's Boekhandel, Rokin 74-76, Amsterdam, met de toevoeging: „Voor de Redactie” of „voor de Administratie van het Weekblad Buiten”. Duidelijke naam en adresvermelding wordt verzocht ook achter op de foto's.

Afzonderlijke nummers: Prijs 40 cts.

EURYALE, DE ONSTERFELIJKE.

EEN ROMAN VAN HET HEDEN EN VERLEDEN.

Uit het Engelsch van CARLTON DAWE.

(Geautoriseerde vertaling).

21) „M AAR bent u wel heel zeker, mijnheer,” zei hij vleierend, „dat Miss Argos niet liever had, dat u haar liet weten, dat ik hier ben?” „Ik acht het niet noodig haar dit te doen weten.” „Maar het zou toch kunnen zijn. De dames weten meestal zelf graag wat er aan de hand is. En ik zou haar toch ook wel gaarne zelf willen spreken, als u 't goed vindt, nadat ik er zoo een reis voor gemaakt heb. Dat zou toch eigenlijk zonde zijn, vindt u ook niet?” „Ik heb u al gezegd —” „Jawel, mijnheer, dat weet ik; maar als 't nu eens heel ernstig was, dan zou het haar misschien toch spijten als ze me niet gesproken had.” „U schijnt u nog al moeilijk verstaanbaar te kunnen maken.” „Tegenover u, mijnheer, misschien wel,” zei hij verontschuldigend; „maar ik denk, dat zij mij wel zou begrijpen. Maar als u wilt, dat ik mij duidelijker uitdruk, mijnheer, dan ben ik daartoe natuurlijk ieder oogenblik bereid.” „Ik geloof inderdaad, dat dit wel aanbeveling zou verdienen.” „Natuurlijk, omdat u toch een vriend van haar bent. U begrijpt toch zeker wel, mijnheer, dat het niet mijn bedoeling is onaangenaamheden te veroorzaken?” „Dat begrijp ik volkomen.” „Mijn motto is: wat voorbij is, is voorbij; ik zeg maar, men moet geen ouë koeien uit de sloot halen. Maar mijn geweten plaagt mij, mijnheer. Ik begrijp wel, dat u dat misschien niet zoudt gedacht hebben, maar het is toch zoo. Ik kan voor mijn geweten de waarheid niet verbergen dat ik bij den lijkschouw niet zoo eerlijk ben geweest, als ik dit eigenlijk had moeten zijn.” „Ik vond, dat u toen getuigenis hebt afgelegd op een wijze, die zoowel van verstand als degelijkheid blijk gaf.” „Wat het verstand betreft, zal u wel gelijk hebben; maar degelijk — daar zit 'm juist de kneep. Er waren

zoo enkele kleinigheden, die ik had kunnen vertellen, maar die ik achter gehouden heb; en nu heb ik daar gewetenswroeging van. Het is een vreeselijk iets, mijnheer, als iemands geweten in opstand komt. Maar wat had ik er aan, om weer alles onderste boven te halen, nadat de zaak in orde en afgedaan was? Het was volkomen waar, dat hij aan hartverlamming is gestorven zooals de dokter zei. Wat had ik er aan om te vertellen van een twist en zoo, en van wat ik gezien had? Als ik dat geweten van mij maar tot zwijgen kon brengen, zou ik dat allemaal gauw genoeg vergeten.” „En hoeveel denkt u wel, dat noodig zou zijn om dat geweten van u tot zwijgen te brengen?” „Ja, ziet u mijnheer, ik heb een heel eigenaardig geweten. Ik geloof niet, dat ik u dat zoo dadelijk zou kunnen zeggen. U begrijpt, mijnheer, dat als een geweten op een hoog zedelijk peil staat, men het niet kan behandelen alsof het zoo iets heel gewoons was.” „Jij schijnt een sluwe schavuit te zijn.” „Dank u wel, mijnheer.” „En ik geef je precies twee minuten om te zorgen, dat je hier het huis uitkomt, met je geweten erbij.” „Twee minuten is genoeg,” zei de man met een hatelijken grijns. „En toch zou ik wel eens willen weten hoe de jonge dame er over denkt. Wie weet of zij toch niet meer belangstelling voor deze zaak zal toonen, dan u schijnt te hebben; allicht zal ze wat meer sympathie aan den dag leggen, zooals dames nu eenmaal zijn. Zij weet wel, dat ik haar geen stroobreed in den weg wil leggen, want waarom zou ik anders bij den lijkschouw mijn mond hebben gehouden? Maar zoo ben ik niet. Laten ze huneigen boontjes maar doppen.” „De gluiperige manier waarop de vent optrad, stootte Grange zoo tegen de borst, dat hij de grootste moeite had de handen van hem af te houden. Maar hij beheerschte zich, omdat hij toch een beetje bang was, dat als hij zich door zijn drift liet vervoeren, hij misschien iets zou doen waardoor hij haar belangen zou schaden. Hij kon uit den aard der zaak niet weten, hoeveel waarheid school achter de vreeselijke insinuaties van dezen man; maar als er nu eens een greintje waarheid bij was en hij zou, door misplaatste ridderlijkheid, haar nog dieper in het moeras stooten? Niet dat hij enig geloof hechtte aan de afschuwelijke verdachtmakingen van dien kerel. De vent was klaarblijkelijk een schurk van de ergste soort. En toch was in alles wat Euryale betrof een gevoel van onzekerheid, waarvan hij zich nooit geheel los kon maken. „Bolton zag zijn aarzeling, en een hatelijke glimlach speelde om zijn lippen. Het was een gedurfde zet geweest en hij maakte er zichzelf een compliment mee, dat hij zich niet zoo had laten afschepen, toen de deur plotseling geopend werd en Euryale binnenkwam. Robert stond op om haar te begroeten; Bolton maakte een diepe buiging. „Wie is dat, Bobbie?” vroeg zij. „Herkent u me niet, juffrouw? U hebt me ook nog nooit anders dan in uniform gezien; behalve eens — bij den lijkschouw.” „O, ”zei ze, „het is de waakhond van Apis”.” „Jawel, juffrouw, ik geloof, dat ze me wel eens zoo genoemd hebben — achter mijn rug.” „Wat doet hij hier?” „Ik ben zoo maar eens gekomen om te zien hoe u 't maakt. En hoofdzakelijk is 't een gewetenszaak voor me.” „Wat bedoelt die idioot?” vroeg ze. „Je moest nu maar weggaan,” zei Grange, op hem toetredend. „Ik zal de dame wel vertellen wat het doel van je komst was.” „Op dat vertellen kan ik niet blijven wachten,” zei de man grof. „De dame kent mij en ik ken haar. We hoeven alleen de zaak maar vriendschappelijk te bespreken.” „Dus is Apis, je meester, dood?” sprak zij. „Bedoelt u Mr. Chandos? jawel juffrouw. En hij is plotseling gestorven, heel erg plotseling,” zei hij met duidelijke bijbedoeling. „En je nieuwe meester, die is, hoop ik, verstandiger?” „Ik ben daar niet meer, juffrouw. Mr. Chandos en ik hebben tien jaar lang samengewerkt.” „Je moet in dien tijd aan heel wat slechts hebben meegewerkt?” „Nou, er waren maar weinig dingen waar we niet aan durfden,” zei hij grimmig. „Bobbie, stuur dien kerel alsjeblieft weg; zijn aanwezigheid is een ergernis.” „Herinnert u aan wat u liefst zou vergeten?” zei de man. „Zij keerde hem den rug toe, alsof zij heelemaal niet gehoord had wat hij zei. Grange wees hem beleefd, maar vastberaden, de deur. „Dat is alles staand, ”maar ik wil u wel zeggen, dat het zoo niet gaan zal en dat ik me zoo niet laat behandelen. Het is heel aardig om me als ik dat zou vertellen, zou men nog wel eens meer willen weten, begrijpt u?” „En wat weet je dan?” „Genoeg om haar het leven lastig te maken. Zij was de laatste die bij Mr. Chandos geweest is; en zij hebben samen champagne ge-

dronken en hebben hevige ruzie gehad, en toen ik wegging heb ik er wel degelijk voor gezorgd, dat ik de deur niet zoo vast heb gesloten als ik wel had kunnen doen," voegde hij er met een grijns aan toe. ☼ „Dat lijkt me nu allemaal niet zoo heel belangrijk". ☼ „Maar wat ik gezien heb was toch belangrijk genoeg om haar gauw de politie op haar hals te sturen, als ik mijn mond open deed. Niet dat ik iets zou willen doen om de jonge dame onaangenaam te zijn," voegde hij er huichelachtig aan toe. „Als 't niet was om dat geweten van mij, liet ik de heele zaak stilletjes rusten. Het kan mij in den grond der zaak niks schelen hoe hij gestorven is, of hij een natuurlijken dood is gestorven of dat men hem een handje heeft gegeven. Bij mij is het een gewetenszaak, enkel en alleen een zaak van het geweten". ☼ Hij glimlachte op een buitengewoon onaangename manier; zijn gluiperigheid was bepaald weerzinwekkend. ☼ „Maar met dat al," zei Robert, „beschuldig je eigenlijk niemand". ☼ „Daar zal ik wel zalig op passen," antwoordde Bolton met een sluwen blik. „Zoo slim ben ik ook wel. Maar het lijkt mij toch, dat ik genoeg kan zeggen om het onderzoek te doen her-openen. Er waren zoo zekere eigenaardigheden bij, niet waar? Het lijkt was stijver dan het in gewone omstandigheden zou zijn geweest, niet waar? Stel nu eens, dat ik gezien had, dat ze iets in zijn wijn had gedaan, terwijl hij niet keek?" ☼ „Nu praat je onzin". ☼ „Enfin, misschien vindt u 't wel de moeite waard er nog eens over te denken. U weet waar u me vinden kunt, als u meent, dat het toch nog de moeite waard kon zijn. Maar wacht u er niet te lang mee; want als een mensch z'n geweten onrustig begint te worden, en begint te knagen, dan moet men het op alle mogelijke manieren kalmeeren, anders kan 't heel wat kwaad doen." ☼ Grange ging naar de kamer terug terwijl allerlei tegenstrijdige gedachten door zijn brein woelden. Niet dat hij enig gewicht hechtte aan de afschuwelijke insinuaties van dien kerel, maar omdat hij voorzag, dat hiervan allerlei onaangenaamheden voor haar het gevolg konden zijn. Het was ondenkbaar, dat zij iets slechts had gedaan; maar aan den anderen kant kon hij niet ontkennen, dat zij buitengewoon onverschillig, om niet te zeggen ongevoelig, was voor wat gewone menschen goed of niet goed vonden. ☼ Toen hij de kamer binnen kwam, begon zij er dadelijk over te spreken. ☼ „Een herinnering aan Apis," zei ze, „en dus onaangenaam". ☼ „Geslagen honden brommen soms". ☼ „Je spreekt in beeldspraak, Bobbie". ☼ „De kerel is nijdig en zou misschien gevaarlijk kunnen worden". ☼ „Voor wien?" ☼ „Voor jou, Euryale". ☼ „Voor mij! Hoe kan hij voor mij gevaarlijk worden? Zelfs zijn meester was mijn hond". ☼ Dat kon hij best begrijpen; maar kon zij *dit* begrijpen? ☼ „Die hond is dood, Euryale". ☼ „Zeer dood," zei ze. „Het had al veel vroeger moeten gebeuren. Hij heeft te lang de aarde bezoeeld". ☼ Naar wat hij zoo van Mr. Chandos gehoord had, was hij geneigd haar ook hierin gelijk te geven; maar, jammer genoeg, ging het hier niet om. De Engelsche wet ziet al dergelijke dingen van een zeer prozaïsch standpunt. ☼ „Je ziet er zoo ernstig uit," zei ze. „Heeft de man je verstoord?" ☼ „Alleen ter wille van jou". ☼ „Ik moet zorgen, dat ze je ook ter wille van mij niet verstoren kunnen". ☼ „Begrijp je waarom hij kwam?" ☼ „O ja. Hij is slecht, evenals hij die hem vóór is gegaan". ☼ „Hij zinspeelde er op — o, ik kan het je zelfs niet in je gezicht zeggen! Maar als hij zijn bedreiging uitvoert, leidt dit tot onaangenaamheden voor jou, lieveling, en die wou ik je besparen, nu en altijd. De zaak zit zoo: als hij je bij het gerecht aanklaagt, is dit verplicht een onderzoek in te stellen. Dat leidt tot allerlei vragen en kan wellicht ten gevolge hebben, dat de zaak-Chandos heropend wordt". ☼ „En dat zou je heel onaangenaam vinden, Bobbie?" ☼ „Het gaat hier niet om mij; ik denk daarbij niet aan mijzelf. Ik weet, dat het alleen maar een poging tot geldafpersing is; de vent is een gewetenlooze schurk, dien het alleen maar om geld te doen is". ☼ „En hoe doet men meestal tegenover zulke menschen?" ☼ „Als men onschuldig is, is 't beste dat men dadelijk de politie in de zaak mengt, anders komt er geen eind aan de eischen van zoo'n schavuit". ☼ „En als men schuldig is?" ☼ „Euryale!" ☼ „Ik vraag alleen maar," zei ze. ☼ „Dan moge de Hemel het slachtoffer genadig zijn. Dan wordt er een net om hem gespannen, waaruit hij zich wellicht nimmer kan bevrijden". ☼ „Daar moeten we voor oppassen," zei ze na een oogenblik van nadenken. „Wij die groote raadselen moeten oplossen, mogen daarbij niet gestoord worden door het zoemen van een vlieg. Voor mij is het niets, dergelijke dingen laten mij volkomen koud; maar voor jou zou het een bezwaar kunnen zijn." ☼ Zij nam de enveloppe op, waarop

Bolton's adres stond, keek er eenige oogenblikken aandachtig naar en scheurde ze toen kalmpjes stuk. ☼ „Dat zaakje komt in orde," zei ze. ☼ „Euryale, je gelooft toch niet, dat ik aan je twijfel?" ☼ „Twijfel?" herhaalde zij, en er lag een verbazing in haar stem. „Hoe kon je twifelen? De twijfel en zijn broeder de angst kan slechts bij wezens van lager allooi bestaan. Wij echter gaan verder, hooger, de zon tegemoet. En naarmate wij dichterbij komen, vluchten de schaduwen, lossen ze op en verdwijnen. Onze toekomst ligt daar, daar, in de wolken." ☼ Hij moest er aan denken, dat wolken soms op de aarde nederdalen.

DE BLOEMENTUIN.

☼ Onze vaste planten kunnen nu worden nagezien en schoongemaakt. We snijden de uitgebloeide bloemstelen en verdorpe bladeren flink kort af, en bedekken het geheel met wat turfmoel. We kunnen nu de opengekomen plaatsen weer aanvullen door eenige nieuwe vaste planten er bij te planten. Ook moeten we er om denken, indien onze vaste planten eenige jaren achtereen op dezelfde plaats staan, de border in zijn geheel eens flink diep om te spitten, de planten als ze te groot geworden zijn, te scheuren en het geheel goed te mesten. We hebben er dan natuurlijk voor te zorgen dat we een goede kleurschakeering behouden. — Een der vaste planten die nergens mag ontbreken is de Ridderspoor (Delphinium). Ze behoort bij de familie der Ranunculaceën thuis en is voor een border al bijzonder geschikt. Juist omdat ze in zoo veel verschillende kleuren en variëteiten voorkomt, leent ze zich voor een border zoo uitstekend. De hoofdkleur is haast altijd blauw. Er is ook een witte in den handel bekend onder de naam van Delphinium Moerheimi, welke zuiver witte bloemen heeft en bijzonder lange bloemstengels maakt, die dikwijls wel een Meter hoog worden. De Delph. „Polar Star" is ook wit maar maakt heel wat kortere bloemstengels. Ik voor mij verkies de blauwe verreweg boven de witte, juist omdat we in dat blauw zoo veel schakeeringen hebben. Heeft men ze b.v. staan in de nabijheid van de vuurroode Papaver, dan biedt het geheel een pracht-effect. De plant zelf bestaat uit een wortelstok die in den winter met een weinig bedekking weinig last van vorst heeft en in het voorjaar uit gaat loopen. Het zijn harde groeiers en heel spoedig moeten ze reeds met stok en touw geholpen worden. Ze bereiken dikwijls een hoogte van een Meter en soms nog veel hooger, en zijn getooid met bloemtrossen die dikwijls 50 cM. lang worden. De bladeren zijn handvormig ingesneden en bijzonder fraai geteekend. Hebben we flinke planten die eenigen tijd op dezelfde plaats staan, dan krijgen we soms wel 20 bloemstengels op één plant; we kunnen er dan eenige uitsnijden en gebruiken als snijbloem, waar ze bijzonder geschikt voor zijn. Op goed versch water geplaatst blijven ze langen tijd goed; één nadeel hebben ze n.l. als ze eenigen tijd op water staan, laten ze soms de blauwe blaadjes vallen en veroorzaken dan heel wat rommel in de kamer. Snijden we bij de planten eenige stengels halverwege in, dan krijgen we soms in Augustus nog heele aardige bloemen op de zich vormende scheuten. Er zijn een massa verschillende soorten in den handel, de een al mooier dan de ander. De variëteit „Prins Hendrik" heeft purperroode bloemen met wit vlekje, verder hebben we nog de „Nassau" (lichtblauw), Belladonna (hemelsblauw) en „Theodora" (korenblauw).
23 Oct. N.V.

Ontvangen boeken.

Van de Alg. Nederl. Vereeniging voor Vreemdelingenverkeer ontvingen wij eenige harer laatste propagandauitgaven, n.l. twee in de Portugeesche taal: „A Holanda" en „Como visitar a Holanda", twee in het Deensch: „Holland" en „Veiledning for reiser in Holland" (geschreven door Asmus Diemer, redacteur van „Berlingske Tidende") en één in het Zweedsch: „Hur man skall bese Holland".

Dezelfde Vereeniging zond ons een reclameplaat, die bedoelt de schoonheid onzer bloembollenvelden in beeld te brengen, en die in 't voorjaar in België en Engeland verspreid zal worden.

Door de Algem. Nederl. Ver. v. Vreemdelingenverkeer en den A. N. W. B., Toeristenbond voor Nederland, is bij de N. V. Boekh. v. h. W. P. van Stockum & Zoon, den Haag, uitgegeven: „Reisboek voor Nederland", samengesteld door G. A. Bos, 2e voorz.-hoofdconsul A. N. W. B., onder-voorzitter A. N. V. V.

Foto C. Steenbergh.

HET HUIS MORREN, GEZIEN VAN HET ZUIDOOSTEN.

HET HUIS MORREN BIJ ELBURG.

DWARS door de bosschen, statig en pralend, het loof der boomen reeds wisselend van tint, fonkelend en verwelkend, voerden ons lange lange wegen naar de stille eenzaamheid, waar tusschen weiden en bosschen de overoude huizinge „Morren” gelegen is. Een enkele buitenplaats kwamen we langs, hier en daar stonden verspreide boerenwoningen, waarlangs vaak een witte druivenwingerd reminiscenties aan Zuidelijke landen opwekte. Een herinnering, nog versterkt, als we zien, hoe met hoogreikende handen de boer, staande op een lagen ladder, druiven plukt in weelderigen overvloed. Maar rijp werden ze niet, hier in het harde klimaat van de lage landen aan de Zuiderzee, waar de zeewind bijna immer fel over de weiden blaast, door de toppen der boomen fluit. Zóó was 't ook dien dag, toen rondom „Morren” de boomen zwiepten, omhoog, omlaag, het gras in de weiden neersloeg tegen den grond, de wijde rokken der kuische boerinnen loszinnig bolden, een ongerijmd en over-moedig contrast met het starre, onwrikbare keurs, waaroverheen de bonte borstlap kleurde. Bijna overal werd in deze streek de overoude boerinnedracht behouden, die zich steeds beter conserveert dan de kleederdracht der mannen, ook al gaan de kleine kleuters hier van hun eerste kinderjaren af in lange broek er met moeder op uit. Het „behoud” zit hier in heel de sfeer, het „behoud”, vaak verstand tot knellend conservatisme, maar dikwijls ook reddend en vereerend de schoonheid, sinds eeuwen opgebouwd door vele geslachten, elkaar opvolgend in onderbroken reeks. Zóó is het „behoud”, dat het landgoed, vooral het huis Morren maakt tot een der meest levende monumenten, bewarend de herinnering, verplaatsend naar het heden, van de menschen, die zelfzelf gaven om het vaderland te bevrijden van druk en dwang, die niets ontzagen, om het recht boven alles te handhaven. ☒ Als we, na onzen langen rit door de bosschen, nadat we den breeden Zuiderzeestraatweg zijn overgestoken, en het kleine, toch uitge-

streckte Doornspijk hebben gepasseerd, dan zien we, aan het einde van de oprijlaan, het huis liggen, waar de 18e eeuwse architectuur wordt verlevendigd door brandend wingerdloof. Een wonderlijke bekoring gaat ervan uit, als soms uitgaat van een man of vrouw, die jong bleven in hun ouderdom, die gemakkelijk en gaarne den last van hun jaren vergeten. Zóó vergeet ook dit huis schijnbaar alles, wat het in zijn lang leven doormaakte; maar overal duiken de overblijfselen van een lang voorbij verleden te voorschijn. Daar is het groote smeedijzeren hek, toegang gevend tot de oprijlaan, blijkens 't „Anno 1771” door Mr. Jan Rutger van Oldenbarneveldt, den toenmaligen bezitter van 't landgoed, geplaatst. En gelijk zooveel in den tegenwoordigen tijd willen vasthouden aan 't verdwenen verleden, afkeerig van „moderne” kunst, welke, nog in haar ontwikkeling, nog niet voldoende is geconsolideerd om allen van haar waarde te overtuigen, zoo liet mr. Jan Rutgers den Louis XV-stijl niet binnendringen in zijn Hollandsch haast nog 17e eeuwse milieu. Hij hield vast aan de schoonheidsidealen, waarin zijn vader hem deed opvoeden en in streng onwrikbaren Louis XIV-stijl, alle zekerheid der krachtige en roemruchte 17e eeuw in zich dragend, werd het toegangshek gesmeed. Maar lang reeds ligt achter ons een tijd, welke al te zeker van zichzelf was en in die zekerheid van een zelfgenoegzame degelijkheid werd, die ieder lichtzinniger ornament uit den booze achtte en stellig de vroolijke krullen der mansarde-raampjes, den vroolijken wingerd van dezen tijd zou hebben middeleeuwen werd opgericht. Op hoogen ouderdom wijzen de van het huis, gedeeltelijk is gebouwd: er zijn er zelfs, die van 1100 dateeren. Hugo A. C. Poortman, de tuinarchitect, die het huis en den tuin restaureerde met veel smaak en een minimum vandalisme, waaraan zelfs niet de allervoorzichtigste restauratie ontkomt, gaf dit torentje, om het middeleeuwsch karakter

Foto C. Steenbergh.

GEZICHT UIT HET PARK OP DEN ACHTERGEVEL VAN HET HUIS MORREN.

te accentueeren, een leien dak. Terwijl het huis zelf met de oude pannen bleef gedekt. ¶ Uit deze alleroudste tijden is echter niets omtrent Morren bekend. In een brief van den raadpensionaris Johan van Oldenbarneveldt, eenmaal gevonden in het familie-archief op Morren, helaas, sinds eenige jaren spoorloos verdwenen, zou melding zijn gemaakt van het huis Morren, waarin hij schrijft op den huize Morren uitgerust te hebben van zijn vermoeiende regeeringsplichten. Regeeringsplichten, die niet gering waren, gelijk Vondel getuigt van hem, die

belast van ouderdom,
Papier en schriften, overleende,
En onder 't lastigh lantspak steende !

¶ Het is echter volstrekt niet zeker, dat Johan van Oldenbarneveldt er zou hebben gewoond, ofschoon de mogelijkheid niet is buitengesloten, daar de Oldenbarneveldts talrijke bezittingen in dat gedeelte van Gelderland hadden. Intusschen, zelfs indien Morren ook hun eigendom is geweest, dan was het in die dagen waarschijnlijk niet meer dan een jachtpaviljoen, gebouwd aan de voorzijde van een zoogenaamden „spijker” of voorraadsschuur, waar de tienden, door de onderhoorige boeren in natura, vooral als koren, opgebracht, werden geborgen. De kleine kamers aan de voorzijde van het tegenwoordige huis, ter weerszijden van den thans bestaanden vooringang, getuigen van deze bestemming. Aan de achterzijde behoorde de tegenwoordige zaal en de kleinere huiskamer aan de andere zijde van de gang waarschijnlijk tot het oorspronkelijke „spijker”, dat veel verder naar het O., dan het huis zich thans uitstrekt, was uitgebouwd. In het grasveld achter het huis immers zijn nog een aantal oude fundamenten gevonden, die ongetwijfeld de basis waren van de voorraadsschuur. Dit paviljoen, van waaruit Oldenbarneveldt en zijn zonen op de jacht zouden zijn gegaan in de donkere woeste wouden, die nog in 16e en 17e eeuw het huis eng omringden, waar de ever en het wilde zwijn met levensgevaar werden gejaagd, en die thans voor een groot deel in vruchtbare weiden en akkers zijn veranderd, werd pas op het eind van de 18e

eeuw door Mr. Anthony Raedt tot woonhuis verbouwd. Anthony Raedt had Morren van zijn oom Mr. Jan Rutger van Oldenbarneveldt geërfd: vaak reeds was Morren door het kinderloos sterven van zijn bezitter in een zijlinie overgegaan. ¶ Nadat de 70-jarige 's Lands advokaat voor de diensten, door hem aan het vaderland bewezen, in 1619 met den dood op het schavot was beloond, ontbreken de noodige gegevens omtrent de bezitters van Morren. Pas in het laatst der 17e eeuw treffen we weder een naam, ditmaal zeker van den eigenaar, van Arnolt Wolfsen, behoorend tot een der Elburgsche regentenfamilies. Na hem kwam Morren, steeds door erfeling, aan de tegenwoordige bezitters, de Heer en Mevrouw Jhr. Hooft-van der Hout, die het ook bewonen en veel voor de restauratie van het gebouw deden. Steeds hielden Elburgsche regenten, zelfs de burgemeesters van de kleine Zuiderzeestad, er hun verblijf, als ze hun jachten organiseerden in de wouden van Gelderland. 9 Maart 1696 werd Arnolt's zoon, Hendrik Wolfsen, gehuwd met Margaretha Veldkamp, de bezitter; 20 Maart 1725 ging Morren voor de tweede maal waarschijnlijk (hoe zou 't anders uit handen van de Oldenbarneveldts, indien deze werkelijk de bezitters zijn geweest, in het bezit zijn gekomen van 'n Wolfsen?) in een zijlinie over: Anthony van Oldenbarneveldt, zoon van Swaentje Veldkamp (dus de schoon-zuster van den erflater) en Jan van Oldenbarneveldt, werd met de goederen op den Oosterwolde, welke eenmaal zijn oom toebehoorden, beleend. Hij was burgemeester van Elburg en als de jachttijd kwam en de jachthorens weldra hun vroolijk lied zouden doen klaroenen door de bosschen van Morren, dan bracht de deftige burgemeesterskaros Anthony en zijn zoon Mr. Jan Rutger, later ook burgemeester van Elburg, benevens lid der Generaliteitskamer, naar het oude jachtpaviljoen. Dan werd de vlag geheschen op Elburgs toren, een waarschuwingsteeken voor Morren, waar men de vlag zag wapperen, een afscheidsgroet van Ellburg's inwoners aan hun burgervader. Waren ze blij voor een tijd verlost te zijn van zijn beheer of wilden ze hem een plezierige herinnering aan zijn ambtsplichten laten? ! ¶ Na Jan Rutger ging Morren alweder over naar een zijtak der

familie. Ook hij stierf kinderloos, zoodat in 1793 het uitgestrekte landgoed het eigendom werd van zijn neef, den zoon van Jan Rutger's zuster Ida, Mr. Anthony Raedt, lid der provinciale Staten van Gelderland en der vergadering van notabelen. Hij liet een groot gedeelte van het „spijker" afbreken, zette tegen den achterwand een nieuwen gevel naar het voorbeeld van den voorgevel; nog kan men aan de zijmuren de scheidingslijn opmerken, waar deze achtergevel zich aansluit bij het bestaande huis. Hij liet in dien gevel, op het O., en gericht naar het dorpje Oosterwolde en den Zuiderzeestraatweg, den hoofdingang maken, terzijde aan den Noordkant achter de kleine voorkamer van het vroegere paviljoen een kleineren ingang, die door de tegenwoordige bewoners werd dichtgemaakt. Van het „Spijker" werd een gedeelte tot groote zaal ingericht met een zoldering van moer- en kinderballen. Deze, waarvan de witgekalkte muren eenmaal, en misschien reeds door Anthony Raedt zelf, met kostbare gobelins waren bedekt, werden gemoderniseerd: de zware ballen verdwenen, een behangsel is over de witte muren aangebracht. ☼ De gang werd door Anthony Raedt van nissen voorzien, waarin eenmaal de familieportretten hingen, die nu verdwenen zijn. ☼ Blijkens 't testament, boven-

vermeld, was er ook „het origineel portret van wijlen den gerenommeerden 's landsadvocaat of raadpensionaris Johan van Oldenbarneveldt, dat door hem vermaakt werd aan zijn neef Mr. H. J. A. Raedt van Oldenbarneveldt, bij den dood van zijn oom in 1833 een kind van vijf jaar. Op een zilveren blad, met de wapens van Oldenbarneveldt gegraveerd, werd den kleinen jongen het overrijke legaat aangeboden, plechtig, ceremonieel, Morren met zijn 18 boerderijen. De erflater was blijkbaar een duchtig theoreticus, want waarschijnlijk was nimmer een testament zò onuitvoerbaar. Theoreticus, fantast en beminnaar van ceremonieel. Hij legde een

familiegrafkelder aan op Morren, voorzien van dit opschrift: ☼ Grafkelder voor de families Raedt en Raedt van Oldenbarneveldt; gesticht door Mr. Antoni Raedt, op deszelfs landgoed Morren; in Mei 1832. ☼ Hic defunctorum molliter ossa cubent (Vergilius). ☼ De driehoeksvorm werd door den stichter gekozen, omdat hijzelf vrijmetselaar was. Drie symbolen zijn er op aangebracht: de slang, die zichzelf in den staart bijt (= de Eeuwigheid), de zandlooper (= 's Menschen leven), de fakkel (= afgeloopen leven). Bijzonder veel gewicht hechtte Antoni Raedt aan zijn stoffelijk omhulsel, wat tevens blijkt uit het testament, waarin hij nauwkeurige voorschriften gaf betreffende zijn begrafenis. ☼ Alles was gedaan om de rust na het leven te bestendigen: een overstroming in de 19e eeuw heeft echter deze duchtige maatregelen te niet gedaan, want toen in 1913 de kelder voor het laatst was geopend, bleek 't zeewater er binnen gedrongen te zijn, en 't Requiescat in pace te niet gedaan. Nu is de grafplaats weder hersteld: curieus is 't hoe de weg erheen en de toegangsdeur onder de aarde zijn verborgen en bij iedere begrafenis moeten worden opengelegd. Weder zullen nu de Raets van Oldenbarneveldts kunnen rusten, tusschen de hooge beuken en eiken, die de bekoring van het Geldersch landschap uitmaken. Ook Morren kent ze: nog zijn twee oeroude beuken over, die eenmaal de vroegere oprijlaan aan de achterzijde van het huis begrepsden. Maar veel brokkelde in den

loop der jaren af: veel hout werd verkocht, gekapt en in akkers en weidegronden veranderd. Van de 18 boerderijen is er nog één het eigendom van Morren. Ze staat haast vlak naast het huis, dateert echter pas uit het laatst der vorige eeuw, toen de oude boerderij afbrandde. Het is niet precies uit te maken of deze boerderij, die het type is van het Saksische boerenhuis, een zoogenaamd los huis, maar dan ingericht volgens de laatste eischen van een hygiënisch boerenbedrijf, gebruik heeft gemaakt van een gedeelte der afgebrande boerderij. In ieder geval houden ook hier de bewoners vast aan de aloude kleederdracht, de aloude gebruiken der Geldersche boeren: in huis het oude huisraad, langs de akkers de geschoren beukenheggen. ☼ Heel verschillend van het Hollandsch landschap, óók wijd, óók ver, maar met zijn akkers, klimmende tegen de heuvelen, zijn rijk, zwaar geboomte rondom van een aspect, dat dit deel van Gelderland bijna uitheemsch doet schijnen. En van een andere eeuw, al veranderden ook hier de verhoudingen tusschen kasteelheer en zijn vroegere onderdanen. De nivellering van onzen tijd, die stellig zijn goede zijde heeft, is vaak al te meedoogenloos voor de schoonheid van vroeger dagen, waarvan we zoo gaarne de herinnering ongeschonden zouden bewaren. Gelijk geschiedde op het huis Morren, gelijk onmogelijk was voor de

wouden, debosschen, de boerderijen, die het eens omringden. Maar laten we dankbaar zijn voor dat wat rest.

RO VAN OVEN.

Aftelrijmpjes.

Upke, dupke, Robinson, upke, dupke, knol.

Om, dom, drie; katte, lemme, sie; Katte, lemme, soe; om dom droe.

Vette kane kip, vette kane, boekedane, Un-dun-dip.

Jenne, miene, makke Oliekoeken bakken Vrouw kookt brij, af zijt gij.

Un, dun, dip, finne, kanne, kip

Tinne, kanne, dokkelman.

Ten, tal, tos.

Tik, tak, tol, de boer die vrat 'n knol,

Achter van den wagen, zonder iets te vragen,

Die knol die was zoo week

Dat de boer in de bokse . . . . .

O, wie, weg, gij zijt eerlijk afgelegd.

J. S. Cz.

Uithangborden in verband met de namen van de bewoners der huizen.

☼ In den tijd, toen de burgermensen nog geen achternaam (familienaam) hadden, werd, zooals bekend is ter onderscheiding meestal de naam van den vader gevoegd bij dien van den zoon of dochter; b.v. Dirk Jansz., Jan Pietersz., Mietje Klaasdochter enz. In Noordholland wordt nog altijd veelal de naam van den vader gevoegd achter iemands familienaam. In Friesland er vóór; aldus Jacob de Boer Pz., Hugo Sjoerdsz. de Vries, enz. Opmerking verdient de gewoonte om bewoening van dat uiterlijke kenteeken van 't huis: Thijs in de Kat, Peter in de Vette Hen, Bartholomeus in den Zeemonnik, Janneman in Sint-Pietersscheepje, Cors in den Preekstoel, Hendrik in de Hoppezak, Hendrik in de Flesch, Jan in 't Hoedje, Jacob in 't Horentje, Meindert in de Kelk, Joost in de Fontein, Barend in de Halve Maan, Gerrit in den

Foto C. Steenbergh.

DE ACHTERZIJDE VAN HET HUIS MORREN.

Vergulden Schoen, Marij in den Roozeboom, Lijsbeth in 't Wilde Woud, Els in 't Koesveld, Griet in den Snoek, Aaf in den Mol, Aagt in den Zwaan, Geertruid in 't Varken, Katrijn in den Blinden Ezel. (Vermeld in „De Geschiedenis van Amsterdam” van Ter Gouw, deel V.) J. S. Cz.

Hendrik's vertrek.

STOELMAN rangschikte met een wrevelig gezicht een rij bloemvaasjes in de glazen winkelkast. Zijn handen waren rood en plomp, met korte, breede vingers. ☼ Op het steile, grijzende haar droeg hij een donkerblauwe, vettige pet, die het borstelige kuifje vrij liet. De leelijke, goedkope vaasjes rinkelden soms even, als Stoelmans hand een wat nerveuze beweging maakte. ☼ Als hij klaar was, en de hel-blauwe, rose, en gras-groene prullen weer van de toonbank naar hun vaste plaats waren verhuisd, nam hij de klep van zijn pet tusschen duim en wijsvinger, en krabde zich met de overige vingers op het hoofd. ☼ Een klant kwam den winkel binnen, wenschte portglazen te zien. ☼ Er kwam een onderdanige uitdrukking op het norsche gezicht. Geduldig wachtte Stoelman, met de paarsige handen de glazen vooruitschuivend, tot de klant zijn keus zou hebben gedaan. . . . ☼ „Zeker meneer, ik zal ze u straks even laten bezorgen”, stelde hij beleefd gerust, „de kwitantie er bij doen? Zeker, zeker, dat komt in orde”. ☼ Met breeden zwaai maakte hij de deur open, om ze gediensig achter den kooper te sluiten. ☼ Dan hernam het alledaagsche gezicht z'n uitdrukking van stagen wrevel. ☼ Achter den winkel was Hendriks bezig een kist met glaswerk uit te pakken. ☼ Het was een niet-intelligent uitziende jonge man met krullend blond haar en uitpuilende oogen. Hij zat vol stof en niesde verscheidene malen achtereen. Rondom de kist lagen groote dotten houtwol. ☼ „Hei je dat kisse nou nog niet leeg?” vroeg Stoelman, zich vooroverbuigend om te zien, hoeveel er nog in was. ☼ „'k Ben er haast doorheen, meneer”, was het antwoord, „'t is oppassen met al dat kleine goed”. ☼ De baas was al doorgelopen naar de huiskamer, waar juffrouw Stoelman kousen zat te stoppen. ☼ Zonder iets te zeggen, nam hij de krant van den schoorsteenmantel en ging zitten lezen, met den rug naar haar toe. ☼ De stoel kraakte onder het gewicht van zijn zware lichaam. ☼ De pet hing slap tegen zijn achterhoofd. De pantoffels schopte hij half uit. ☼ Juffrouw Stoelman stopte ijverig aan haar gespikkelde kousen. ☼ Het kleine klokje liet jachtig z'n harde tikjes vallen in de stille kamer. ☼ Het gestommel van Hendriks achter de deur hield nog steeds aan. . . . ☼ „Man”, klonk opeens de stem van de vrouw, die van haar kous opkeek, „man, ze zijn er vanmorgen geweest van het gas; ik heb ze terug moeten sturen, want ik kon het niet voldoen”. . . . ☼ Ze wachtte even, wou toen verder gaan, en vragen, of hij het geld klaar wou leggen. ☼ Maar de man voorkwam haar. Hij frommelde zijn krant in elkaar, draaide zich met plompe beweging half naar haar toe, trok de pet wat vaster op zijn hoofd, en antwoordde: „Ik kon het niet voldoen. . . . ik kon het niet voldoen. . . . Jij kan het nóóit voldoen. En toch zal je d'r voor hebben te zorgen, hoor! Met die dingen hou ik me niet op. 'k Heb wel wat anders an me hoofd”. . . . ☼ „Nou, dan zal ik ze wéér weg moeten sturen”, deed de vrouw lijdelijk. „Net zoas je wilt, hoor. Als ik het geld nou eenmaal niet heb. . . . 'k Ken 't toch óók niet van me rug snijen”. . . . ☼ „Schei je uit. . . . met je gedonder?” nijdigde hij, dreiging in z'n grauwe oogen. ☼ Ze kende dien blik en vreesde hem. Toch waagde ze nog

Foto C. Steenbergh.

BIJ HET INRIJHEK VAN HET HUIS MORREN.

een poging, kinderlijk-deemoedig. ☼ „Geef me dan ook niet zoo'n akelig klein beetje huishoudgeld. Daar kàn ik toch niet alles van betalen!” . . . ☼ „Mensch, hou je kop!” vloog hij nu driftig uit, „dat liedje hèk nou al genog gehoord”. ☼ „Ssst!” kalmeerde ze met angstige oogen, en naar de deur wijzend: „hij hoort alles!” . . . ☼ „Zal mijn een zorg wezen”, deed de man onverschillig, maar toch wat kalmer nu, „die weet allang dat jij geen huishouden ken bestieren”. ☼ Juffrouw Stoelman zuchtte, en zweeg verder. Ze moest het tòch altijd afleggen tegen hem, den grooten baas, den gierigen huistryran. ☼ Toen het weer een poosje stil in de kamer was, kwam Hendriks om den hoek van de deur: „Meneer, zal ik die leege kist nou maar direct in de schuur zetten?” ☼ „Natuurlijk; wou je 'm soms hier in de kamer hebben?” was het quasi grappige antwoord. — 's Middags, als de man de deur uit was, voelde de juffrouw iets als een opluchting, al kwelden de zorgen van allen kant. ☼ Arm hadden ze het niet, de winkel ging goed en er waren geen kinderen. O, dàn die andere winkeliers in de buurt, Nelissen en Staring en Sloot, die konden maar met moeite het hoofd boven water houden. Hoe vaak werden daar de wissels niet teruggestuurd. . . . Dat wist iedereen. . . . Maar die lui hadden niet. . . . En Stoelman had wèl. . . . Wezen de belastingpapieren het soms niet uit? . . . Het was bij hem z'n verre-

Foto C. Steenbergh.

EEN DER VERTREKKEN VAN HET HUIS MORREN.

gaande krenterigheid: met zooveel móét je rondkomen!... 't Was om te lachen en te huilen tegelijk: betaal eens van zoo'n beetje je schoenenreparaties, je gas, je huishuur, je kruijenier, je groenteboer, je plaats in de kerk... Het was direct na hun trouwen al begonnen, die krankzinnige tyrannie. Er stonden ter nauwernood meubels in het sombere huis, het was alles op een koopje gegaan, en er waren onmiddellijk verordeningen gekomen van „lang schemeren, ... weinig visite over den vloer..., géén groote meid..., in het kerkezakje hoogstens vier duiten..., nooit geven aan bedelvolk”, enz. ☼ Ze had alle kracht gemist, er zich tegen te verzetten en het trouwens ook als een onbestaanbaar iets beschouwd, dat zij ooit in opstand zou komen tegen een man, die zooveel ouder en forscher was dan zij... ☼ Juffrouw Stoelman lag halve nachten wakker, omdat ze nergens uitkomst zag. Ze schaamde zich voor den gasman, voor den huisbaas, voor den familiaren groenteboer;... ze schaamde zich voor Hendriks ook, wanneer die erbij was, als ze de rekeningen terugstuurde. ☼ Hendriks moest wel denken, dat het heelemaal aan haar lag... Hoe dikwijls had Stoelman haar al niet in zijn bijzijn voor een slordige huishoudster uitgemaakt! ☼ En toch konden ze goed met elkaar overweg, de bediende en zij. Er bestond een vage sympathie tusschen hen, en het gebeurde wel, dat de blonde jongen, wanneer de baas uit was, vroeg, of hij ook wat voor de juffrouw kon doen? Zoo had hij al eens in verloren oogenblikken haar naaikstje gerepareerd en een anderen keer de klok, die van slag was, in orde gemaakt. Die Hendriks was waarachtig nog een heele afleiding in haar bestaan... ☼ Des avonds na negen uur, als de winkel gesloten was en Stoelman niet naar „Hollandais” ging, waar hij nogal eens biljartte, was het in de kale huiskamer grenzeloos triestig. Geen vriend of buurman kwam ooit oploopen, en behalve het onbeduidende plaatselijke blaadje, kwam er nooit een krant in huis. ☼ Dan gebeurde het wel, dat de vrouw, verdrietig, en moe van het vele staan in den winkel, in slaap sukkelde en begon te knikkebollen over haar verstelwerk. Maar de man — steeds met zijn rug naar haar toe — wachtte slechts op de laatste post, om dan met een kort: „Nou, jij sluit achter wel”, naar boven te stommelen. ☼ Plots was ze dan weer klaar wakker, en wist precies wat hij gezegd had... ☼ 't Was toch te bar, piekerde ze op een nacht, toen ze weer een afgescheepte rekening tegemoet zag, — 't was toch te bar, het kon zoo niet langer voortgaan... Het werd een schande. Die man was voor geen redeneeren vatbaar... Ze had nu juist nog twee gulden in haar beursje, en 't was pas Woensdag. Kon ze er toch maar iets op verzinnen... Morgen kwam de koster terug voor hun plaats in de kerk... Als ze eens leende bij Hendriks?... Nee, dáár geneerde ze zich toch voor;... dan nog liever vragen aan zuster Kee... Maar die had ze al zoolang niet gezien..., de mannen waren gebrouilleerd... om een nietigheid natuurlijk... Kee zou lachen, misschien, en haar hoonen met 'r mooien porceleinwinkel, met haar man, die 'n hond op zijn zak had... Kee en zij mochten elkaar altijd wel, daarom kwam ze dan ook even op 't idee, maar ze zou daar toch óók maar van afzien... ☼ God, God, wat dan?... ☼ Zwaar snurkte de man naast haar. Nu en dan, na een bruusk, doffer geluid, was hij even stil, draaide zich om. Dan herbegon het gesnurk. ☼ De vrouw peinsde voort ☼ Als het eens geen morgen werd

Foto C. Steenbergh.

HET STADHUIS TE WEESP, VOORGEVEL.

... dan hoefde ze dien koster ook niet weer af te schepen... Maar — misschien vergat hij het wel, regende het heel erg, ... wie weet, had hij geen griep?... O! dát was een oplossing, de koster had misschien griep!... 't kon best, ... 't kon best... .. Alle menschen hoestten immers, ... de halve kerk was Zondags leeg... De koster had griep, ... hij kwam morgen niet!... Nee, ... hij kwam niet!... ☼ Met hoofdpijn werd ze 's morgens wakker. En haar eerste gedachte was aan den koster, die natuurlijk wél zou komen. ☼ Traag kleedde ze zich aan. ☼ Stoelman moest dien dag naar Amsterdam, voor zaken... ☼ Toen ze in den loop van den ochtend een klant had gehad, bleef ze in gedachten achter de winkel-deur wat staan kijken naar de bedrijvigheid op straat. Hij was er nog niet geweest, bepeinsde ze. En o! ze zag nu in ééns 'n uitkomst, eenvoudig, gemakkelijk... Ze had wat gevonden! Juist, toen die klant de deur achter zich had dichtgetrokken, was het haar ingevallen... jé, 't was toch zoo simpel! Hoefde ze niemand te vragen... ☼ Ze ging achter de toonbank. ☼ Wist Stoelman soms precies, hoeveel er in het laatje was? Welnee, immers... En 't was geen stelen, als je het voor de huishouding gebruikte... Zijn sigaartjes zouden ermee betaald worden en zijn biefstukjes — want lekker eten moest ze hem er nog van geven óók! — en... afijn, geen half centje ervan zou ze verkeerd uitgeven. ☼ Zonder overhaasting trok ze het laatje open, haalde twee briefjes van tweevijftig uit het houten napje... Geen spoor van angst leefde in haar... ☼ Hoe rustig kon ze nu dien koster afwachten. ☼ Hendriks kwam van achter terug met opgepoetste koperen bloempotten. ☼ „Blijft meneer vandaag den heelen dag weg?” vroeg die met nauw verholen blijdschap. „Zullen we dan, als het niet te druk loopt, straks dat manke tafeltje 's onder handen nemen?” ☼ „Ja, best” was 't antwoord, „maar maak eerst den winkel aan kant, anders ben je er misschien niet mee klaar, als meneer thuiskomt”. ☼ „Geen nood, hoor. Zal u 's zien, hoe fijn we dat zaakje opknappen”. ☼ En de twee menschen lachten elkaar tegen in wederzijdsch begripen... ☼ Zij dronken vredig hun elf-uursch kopje koffie, en toen, tegen twaalf, de koster verscheen, droeg Hendriks hem het geld af, met een kort praatje over de griep, die nog maar niet wou afnemen... ☼ Van dien dag af vulde juffrouw Stoelman geregeld haar te schrale huishoudgeld aan met een supplement uit het winkellaatje. ☼ Vier, vijf dagen ging het goed. Stoelman merkte niets. Op een Zaterdagavond echter kwam hij de huiskamer binnen, met een geheimzinnige uitdrukking op het norsche gezicht. ☼ „Zeg, eh”... begon hij onmiddellijk, „is de jongen er nog?... Niet? Nou, da's maar goed ook... Ik wou 't 's effen over hem hebben, met je... Eh..., geloof jij, dat die vent eerlijk is?” ☼ Een felle pang ging dwars door haar ziel. Dáár had je het nu tòch. Erger dan ze het had kunnen vermoeden... Je goed houden, je goed houden! waarschuwde ze zich zelf, en ze antwoordde, bleek maar beheerscht: „Ik heb hem nooit op iets oneerlijks betrappt.” ☼ „Ja, betrappt... betrappt heb ik hem óók niet... Ik vraag je alleen, of jij denkt, dat-ie eerlijk is. Draai d'r nou niet omheen. Da's vrouwenmanier”. ☼ „Nou, ik voor mij geloof het wel”, deed ze schuchter, en om hem niet te irriteren, liet ze het bij dit antwoord. ☼ „Zoo, nou dan zal ik je ereis wat zeggen, we motten 'm in de gaten houën, want ik verbeeld me, dat-ie aan het nappie

Foto C. Steenbergh.

HET STADHUIS TE WEESP. DE VIERSCHAAR.

in de la knoeit!" ☼ Het bloed steeg haar naar het hoofd. Ze bukte zich, om een klosje garen op te rapen, opdat hij geen erg zou hebben in haar blozen. ☼ „Maar, o wee! als ik hem betrap”, ging de man verder. ☼ „Of nee, dat is niet eens noodig. Ik kan er toch wel achter komen. Maar dan maak ik d'r een zaak van, wat ik je zeg”.... ☼ Toen ze al in bed lagen, waagde de vrouw eindelijk te sussen. „Maak je nou maar niet overstuur.... Dat hij gapt, geloof ik niet.... Maar we konden eigenlijk best zònder hem,.... erg flink is-ie toch óók niet.... Zal ik wel een beetje harder anpakken.... ☼ Want het was haar plots met groote klaarheid bewust geworden dat Hendriks wèg moest, hoe eer, hoe liever. De verdenking van diefstal kon ze toch onmogelijk op dien jongen laten! Het zou haar wèl aan 'r hart gaan.... Was de sul geen vriend van haar geworden? Konden ze niet best opschieten, samen? En toch, in z'n eigen belang moest hij weg.... Dat was het enige, wat erop zat.... Wat er dan verder met haar en de dreigende rekeningen moest gebeuren, daar dacht ze nog maar niet over. ☼ Dag in, dag uit klaagde ze nu over zijn weinige prestaties, en het gevolg was, dat Stoelman op het eind van de maand den bediende zijn ontslag aanzei, omdat hij het in den komenden slapen tijd heel goed zonder hem kon stellen.... ☼ „Hè, juffrouw”, deed Hendriks vertrouwelijk, kort vóór zijn vertrek, „het zal me toch vreemd vallen, den eersten tijd. Aan u was ik zoo best gewend, hè,.... u is altijd zoo aardig voor me geweest.... u zal 't wel druk krijgen, nou.... Mag ik nog ereis kommen...., om de lamp door te blazen.... as-tie niet branden wil?.....” Een goedgezichte lach gleed over het onsnuggere gezicht. ☼ „Gerust”, antwoordde de juffrouw, „maar kom dan Woensdagsavonds....., dan is meneer naar Hollands.....”

LIDA VERGOUW.

HET STADHUIS TE WEESP.

WEESP is een rustig stadje met vriendelijke grachtjes, en de Amsterdammer, die het bezoekt, bemerkt niet zonder verwondering, dat de nabijheid der krachtig-levende hoofdstad niet den geringsten invloed heeft op deze plaats, die in kalme droomerigheid niet onderdoet voor de meest afgelegen stedeke. Weesp heeft, na 1508 — toen de alles in rep en roer brengende Geldersche hertog Karel van Egmond het bemachtigde — een weinig emotievolle geschiedenis gehad; in 1672 werd het een oogenblik door de Franschen bedreigd, maar het gevaar werd spoedig afgewend. Weesp heeft geen tijden van deerlijk verval, maar evenmin tijden van gróóten bloei gekend. De bierbrouwerijen en jeneverbranderijen die de stad eeuwen geleden een zekere vermaardheid gaven, zijn verdwenen, maar andere nijverheid kwam er voor in de plaats. ☼ Zoo verwacht men dan ook niet er monumenten aan te treffen, die van een rijk verleden spreken, en staat men wel eenigszins verbaasd, als men er, nabij de eerwaardige kerk, certijds aan den H. Laurentius gewijd, een stadhuis vindt, dat, hoewel niet terstond door schoonheid treffend, toch een statig-voornamen indruk maakt. Met zijn strenge klassieke lijnen is het zeker geen bekoorlijk gebouw, maar

wie het wat nauwkeuriger beschouwt, moet toch toegeven hier met een zeer verdienstelijke schepping te doen te hebben, al moge dan het fronton wat tenger en het koepeltorentje, welks spits in een bijlbundel eindigt, wat mager zijn. Behalve het hardsteenen benedengedeelte is het stadhuis van zandsteen opgetrokken. Bijzonder gelukkig is de wijze, waarop het fraaie balkon in de middenpartij zich beurt boven den middelsten ingang. Voor de eerste verdieping springen Dorische, voor de tweede Jonische pilasters uit. Overigens ontbreekt, behoudens enkele festoenen en het met het stadswapen gevulde fronton, bijkans elke versiering. Ge denkt aanvankelijk aan „'s werelds achtste wonder”, en gaat vermoeden een 17de eeuwse navolging van Jacob van Campen's schepping voor u te hebben, maar ge vergist u, want eerst ruim 120 jaar later dan 't Amsterdamsche Raadhuis verrees dit gebouw; begonnen in 1772, dus juist 1½ eeuw geleden, was het in 1776 voltooid. Evenals Jacob van Campen in 't midden der 17de eeuw, na den kostelijken bloeitijd der vaderlandsche renaissance, zoo ook keerde Jacob Otten Husly, de ontwerper van Weesp's Stadhuis, na den tijd van Lodewijk XV met zijn grillige, speelsche vormen, tot een door de klassieke geïnspireerden strengen stijl terug, den stijl naar Lodewijk XVI genoemd, die zulke sterke herinneringen aan van Campen's voorbeeld, Palladio, opwekt. ☼ Husly sproot uit een familie van bekende bouwmeesters, die tusschen 1730 en 1770 te

Foto C. Steenbergh.

HET STADHUIS TE WEESP.
SCHOORSTEEN IN DE VOORMALIGE SCHEPENKAMER,
THANS RAADZAAL.

Amsterdam verdienstelijk werk leverden, in de eerste plaats Hans Jacob Husly, en verder Hendrik Husly, die vooral als boetseerder uitmuntte. Beiden bedienden zich nog van den Lodewijk XV-stijl. Dat deed aanvankelijk ook Jacob Otten Husly, die, omstreeks 1735 geboren, in 1758 medeoprichter was van de Amsterdamsche Teekenacademie, waar hij weldra onderwijs in de bouwkunst gaf. Ook hij was bekend als vaardig boetseerder. ☞ Eenige jaren na voltooiing van het Weesper Stadhuis ontwierp hij het bekende gebouw van de Maatschappij Felix Meritis te Amsterdam. En eveneens door hem ontworpen is het zeer monumentale Stadhuis te Groningen, dat evenwel eerst na zijn dood — hij stierf in 1795 — voltooid werd. Al deze gebouwen, ontstaan in een tijd van bijna algemeen verval, getuigen, het een meer, het ander minder, van de bekwaamheid van hun ontwerper, wiens naam al te zeer in vergetelheid is geraakt. ☞ ☞ Het oudst bekende Stadhuis van Weesp was een tot dit doel verbouwd rondel van den ouden stadsmuur nabij de Hoogstraat. Tegen het midden der 17e eeuw werd, ter plaatste van het tegenwoordige, een nieuw Stadhuis gebouwd, naast het St. Bartholomeusgasthuis. Het had een smallen voorgevel, waarvan de stijl een overgang vormde van den Hollandsche-renaissance op den neo-klassieken, en waarin het beeld der Gerechtigheid prijkte. Reeds na ruim een eeuw schijnt dit Stadhuis niet meer voldaan te hebben, al werd het eerst in 1827 afgebroken, en werd tot den bouw van een grooter besloten. Daartoe moest van den noordervleugel van het reeds genoemde gasthuis een gedeelte weggebroken worden. Dat men kwam tot den bouw van het vroegere Stadhuis, is geen wonder: Weesp was toen zeer welvarend, zooals ook blijkt uit de uitlegging van de stad omstreeks 1647. Maar de stichting van het nieuwe monumentale gebouw in de tweede helft der 18de eeuw is minder gemakkelijk te verklaren. ☞ Een monumentaal gebouw is het zeker, en dat geldt nog meer voor het in- dan voor het uitwendige. Bij het binnentreden valt in het ruime voorhuis terstond de fraaie Vierschaar op, door Toscaansche zuilen en gesmeede hekken afgesneden en een halven achthoek vormende. Tegen den achterwand prijkt in stucwerk het wapen van Holland, omgeven door festoenen en symbolen der gerechtigheid; in de friezen ziet men doodshoofden en slangen. In de zoldering is het alziend oog aangebracht, en voor de wit-marmere bank van schout en schepenen staat een Justitia-beeld, vermoedelijk afkomstig van den voorgevel van het oude Raadhuis. (Slot volgt).

A. L.

Ontbijten in Noorwegen.

WIE van de lezers van dit tijdschrift wel eens ontbeten heeft in 'n hotel in Duitsland, Zwitserland of Frankrijk (en wie heeft dat niet, in onzen tijd nu *alles* op reis gaat naar 't buitenland) die kan misschien meenen dat hij weet *wat ontbijten is*. Wie 'n paar broodjes zoo lang als z'n pink en niet veel dikker, heeft gegeten met 'n microscopisch stukje boter besmeerd, soms met 'n pietsje honig of zelfs nog wat jam er bij — die kan (als hij sterk is in de autosuggestie) zich wellicht wijs maken, dat hij ontbeten heeft. Maar, als hij wil weten *wat werkelijk ontbijten is*, dan moet hij eerst maar 's door Noorwegen reizen. Daar weten de menschen van *ontbijten* te spreken. ☞ *Ontbijten*, zeggen de taalstudiemenschen, beteekent

beginnen te bijten (zoo als ontslapen immers zeggen wil beginnen te slapen, namelijk de *eeuwige* slaap). Maar als men aan 'n *Noorsch* ontbijt begint, dan mag men eerst wel 's ernstig overdenken, wat men begint en vooral ook: *waarmee* zal ik beginnen? ☞ In de ontbijtzaal staat in 't midden 'n reusachtig groote tafel, bedekt en bezaaid en belast met alles wat 'n mensch zich maar op eetbaar gebied kan voorstellen. 'n *Tafel* is 't eigenlijk niet, 't is 'n comestibelwink. Langs de kanten van de zaal staan de tafeltjes, waarom zich de gasten schikken om te ontbijten. ☞ Maar *vóór* ze dat doen, gaan ze, met 'n bord en met de noodige en noodzakelijke eetlust gewa-pend, naar den comestibelwink. Ze moeten dan zelf maar kiezen

wat ze willen verorberen. Ongelukkig de gast, die niet veel bergen kan. Die loopt groot gevaar, als souvenir van z'n Noorsche reis 'n maagcatarrh of 'n blindedarmontsteking op te doen. *Alle* bestaande soorten van vleesch (met inbegrip van de niet bestaande). *Alle* vischsoorten, kreeften en andere eetbare waterdieren, die vader Noach in z'n tijd had in 't aquarium van z'n ark. Die liggen daar in alle toestanden: gekookt, gerookt, gebakken, gedroogd, gezouten, in 't zuur — alleen niet levend. Vele soorten van brood en beschuit. Ook beschuiten van havermeel, de echt Noorsche, zoo hard als een kei. (Ik heb er m'n tanden en kiezen niet aan gewaagd: onze tandartsen schrijven met groote getallen). Er liggen ook groote bladen, die veel hebben van onze matsen; ze smaken als papier met 'n beetje anijs. Ze staan ook 's middags op tafel en de Noren knabbelen daar voortdurend op tusschen de verschillende gangen van 't diner. (Ze schijnen niet te kunnen verdragen dat hun kauwwerktuigen 'n oogenblik rusten). Alle denkbare kaassoorten, ook de ondenkbare: b.v. de bij de Noren zoo geliefde geitenkaas, die er uitziet als geweekt zoolleer met stroop en ook werkelijk zoet smaakt. (Als ze oud wordt, ziet ze heelemaal zwart, dan wordt ze „gammel ost” genoemd, d.i. oude kaas en is in dien toestand 't geliefde gerecht van de Noren). Ik waag me er niet aan om verder op te noemen wat er alles nog al zoo meer op die reuzetafel staat. Ik voeg er bij dat behalve koffie, thee of chocolade de gasten zooveel melk kunnen drinken als ze maar willen, dat kannen vol room en potten vol boter tot ieders beschikking staan en dat de bedienende meisjes nauwlettend er voor waken, dat je ontbijtkop geen oogenblik ongevuld staat; zoodat duidelijk blijkt, dat stellig alle hongerlijdende Russen van den dood zouden kunnen worden gered, als alles wat in de gezamenlijke Noorsche hotels op de tafels staat, voor hen werd beschikbaar gesteld. ☞ Wie meent, dat ik overdrijf, die ga naar Noorwegen. Daar kan hij zich er van overtuigen, hoe natuurgetrouw m'n schets is, en daar kan hij leeren, wat ontbijten is.

J. SCHUITEMAKER Cz.

NAJAARSTOOI.

HEBT ge het lied van den herfst al gehoord? In de afscheidsroep van de trekkende vogels, in het ruischen door de bosschen van den wilden najaarswind of in het zacht gesuizel van de kleurige bladerkronen op een stillen, zonnigen dag? ☞ Het is een lokkend lied, dat lied van den herfst. Pittig is de atmosfeer, noodend tot lange tochten, en schoonheid is er volop, meer dan in de fel-

Foto C. Steenbergh.

HET STADHUIS TE WEESP.
SCHOORSTEEN IN DE VOORMALIGE VROED-
SCHAPSKAMER, THANS MUSEUMKAMER.

brandende en eentonig getinte zomer, voor wie met open oog en oor tot genieten bereid is. ☞ Langzaam aan verdwijnen in de bosschen de diepgroene kleuren van het midzomersche seizoen. De berken zijn het eerst begonnen, en aan hun wit-zilveren stammen is het bruingele herfstloover wel van een zeldzaam harmonieuze kleurenpracht. En weldra volgen de anderen, beuken en popels, esch en linde en bovenal het warmroode loof van de roode eiken, ook in de huiskamer zoo'n kostelijk herfstbouquet leverend. Lager hebben de heesters vrucht gezet. Aan de randen der bosschen en in dichtbegroeide duinvalleien bloeien de struiken nu voor de tweede maal, niet nu met de meestal stammige bloesems van lente en zomer, maar met helschaterende kleuren van blad en vrucht. Hoe juicht niet de scharlaken pracht van de kardinaalsmuts in schoonheid van gansch verkleurde bladerentooi en schittering van fijngevormde vrucht! Hoe zijn de aromatische bloesems van de vlier nu veranderd, schier ongemerkt, in de sappig glanzende zwarte vruchten, voor menige vogel zulk een welkom voedsel! En van welk een sobere, nochtans heerlijke pracht zijn de oranjebessen van de duindoorn tusschen het matgroene loof! ☞ Daar-tusschen prijken dan nog lijsterbes en kamperfoelie en zoovele andere heesters, nu vol fleur en kleur in ongekend rijke variatie! ☞ Ja, wel is het herfstbosch schoon op die stille, schier windeloze dagen, als in de strakke spiegels van de vijvers zich de pracht van kleuren verdubbelt, als op den grond, waar het bladertapijt al dichter wordt, nu blad na blad in stille dwarreling naar omlaag valt, de paddestoelen verrijzen. In dit gulle jaar dat ons zooveel kostelijke vruchten schonk in rijke overdaad, zijn ook deze wondere geheimenissen van de natuur in grooten getale verzezen en zoo prijkt weer de rood-met-witgepunte sierlijkheid van de vliegenzwam naast het sobere geel van de honingzwammen en het druppelend zwart van de mysterieuse inktzwam; enkele voorbeelden van een ook in ons land in groote veelvuldigheid voorkomende en al te veel nog miskende plantensoort. ☞ Welk een ontroerend genot is het nu in te gaan in de wijde poorten der wouden, waar alles vol is van een zoo broos vergankelijke pracht, vol van weemoed over den zomer die gestorven is, het rijke jaar dat zijn laatste krachten vergadert om nog eenmaal in volle heerlijkheid zich te toonen en straks in den dorren winter langzaam heen te gaan. ☞ Nu liggen ook weer de heiden als wijde bruine vlakten eindeloos ver, hun paarsche pracht is verdwenen, hier en daar is nog een enkel plekje feestelijk getooid. En om en in de meren, ook daar is alles in bronzen herfstkleed gehuld; de biezen buigen zich, bruin en geel, langzaam naar beneden en sterven zachtjes af, de scheeren zinken, dorrend, naar den bodem, het riet wordt grijs en de paarse pluimen verdoffen al meer, ruischend in de koele winden van den herfst. De vogels voelen 's winters dreigende nadering en ontvluchten de felle kou die, met ontbering, wacht. Vol is soms de lucht van hun afscheidsklanken, nu eens ijl en fijn, dan sonoor en van sterk geluid. Langs de zeekusten trekken ze in massa's; door de duinvalleien, waar volop bessen zijn, gaat bij voorkeur hun weg. ☞ Zelfs

zij, die, in de groote stad, de vreugdevolle nabijheid van bosch en duin en meren moeten derven, behoeven daarom het genot van herfstschonheid niet te missen. Zijn ooit de grachten mooier dan in 't stille najaar als het iepenloof is als goud en zich zoo zuiver weerspiegelt in het rimpelloos water; komen ooit de oude gevels langs de kaden mooier uit dan in de omlijsting van het najaarsloover, dat een is met hun eveneens van voorbijgegane tijden sprekende pracht? ☞ Ja, ook in de tuinen en op de hoeken der steedsche straten zelfs, bloeit en geurt de najaarspracht in kleuren en aromen van dahlia's en asters en roode herfstbouquetten. Overal en voor ieder is, als gulden zon wil stralen, het najaar van schoonheid vol.

A. L. BROER.

DRIE BALLADEN

Uit het Engelsch van Lafcadio Hearn.

TER INLEIDING.

IN de lente van 1891 bezocht ik de nederzetting Izumo in Matsué, waar een volk van pariah's leeft, bekend als de *Yama-no-mono*. De nederzetting bevindt zich in een vallei, of meer een diepte tusschen de heuvels. Weinige Japanners uit de betere standen hebben ooit zoo 'n dorp bezocht; zelfs de armsten mijden het als de pest; want het idee van besmetting, zoowel lichamelijk als geestelijk, is onafscheidelijk aan de inwoners verbonden. ☞ Er zijn vier verschillende standen of kasten in Matsué en zijn omgeving: de *Hachiya*, de *Koya-no-mono*, de *Yama-no-mono* en de *Eta* van Suguta. ☞ De *hachiya* waren vroeger de beulen, die ook dienst deden bij de politie. Ofschon volgens de oude wetten de laagste klasse der pariah's, waren zij verstandelijk voldoende ontwikkeld om politiediensten te verrichten en door den omgang met hun superieuren werden zij boven de andere klassen van pariahs gerekend. Zij zijn nu de makers van rieten kooien en manden. ☞ De *Koya-no-mono* zijn slachters en handelaars in huiden. Zij mogen geen enkel huis in Matsué binnentreden, behalve den winkel van een koopman in *geta* en andere voetbedekking. Oorspronkelijk reizende gezellen, werd hun een verblijfplaats bij Matsué aangewezen door een beroemden daimyô, die kleine huizen — *koya* — voor ze liet bouwen aan den oever van een stroompje. Vandaar hun naam. ☞ De *Yama-no-mono* worden zoo genoemd omdat zij tusschen de heuvels (*Yama*) ten zuiden van Matsué wonen. Zij hebben een monopolie van den handel in vodden en oud papier en zijn de opkooiers van afval: van gebroken flesschen tot defectemachines. Sommigen hunner zijn rijk. Feitelijk is deze geheele bevolking, vergeleken bij de eerstgenoemden, welge-

steld. Toch heerscht er nog een sterk vooroordeel tegen deze menschen. Geen hunner zou ooit ergens een dienstbetrekking krijgen. Hun mooiste meisjes worden vaak *yorô*: maar nimmer werden zij toegelaten tot een *jozôya* in een der omliggende steden. Een *Yama-no-mono* werd zelfs niet voor den minst betaalden veldarbeid aangenomen, tenzij ergens ver weg, waar hij zijn plaats van herkomst kon geheim houden. Maar als zijn medearbeiders zijn waren stand ontdekte, liep hij groot gevaar vermoord te worden. En dit gebeurde meestal heel gauw. Eeuwen van afzondering hebben deze menschen eigenaardige manieren doen aannemen en zelfs hun taal is een speciaal

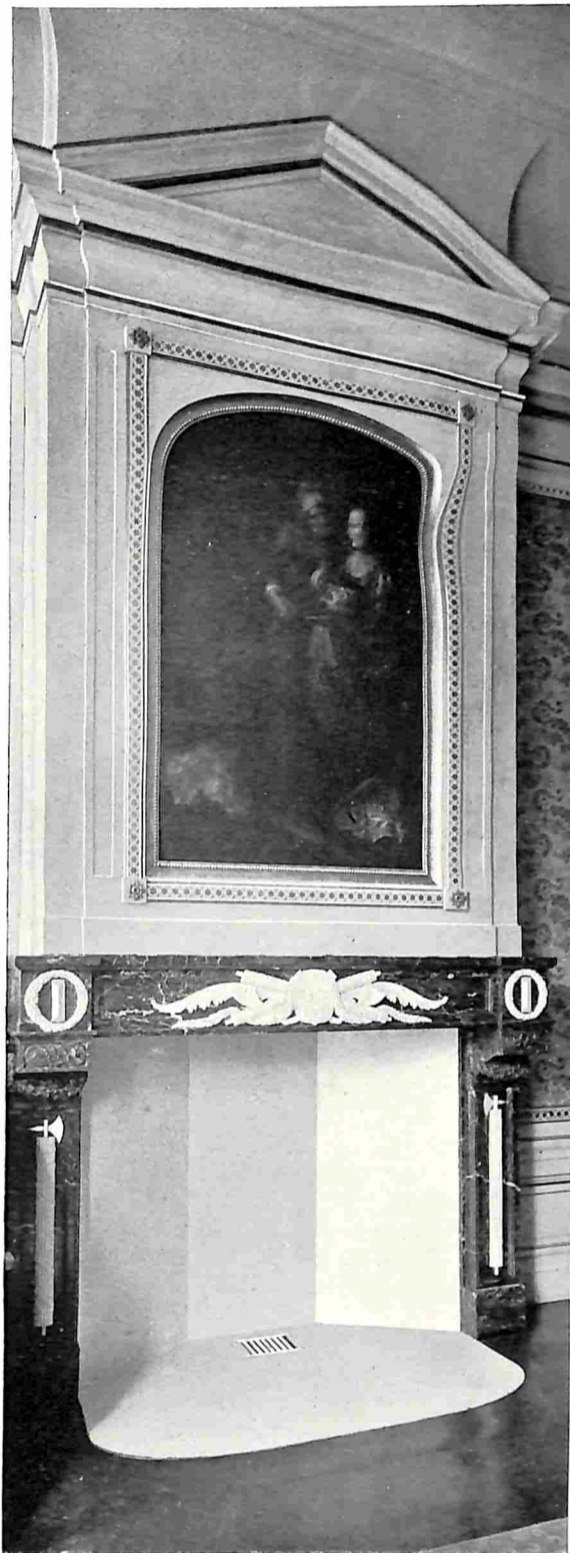

Foto C. Steenbergh.

HET STADHUIS TE WEESP.
SCHOORSTEEN IN DE VOORMALIGE BURGE-
MEESTERSKAMER, THANS KAMER VAN
DEN SECRETARIS.

en vreemd dialect geworden. ☞ In de oude tijden waren deze menschen door de *samurai* goed behandeld en vaak werden ze uitgenoodigd om op de binnenplaatsen van de paleizen der *samurai* te zingen en te dansen, waarvoor zij rijkelijk betaald werden. De liederen en de dansen waarmee zij zelfs die aristocratische liederen wisten te vermaken, waren niemand anders bekend en heetten *Daikoku-mai*. De oorsprong dezer liederen ligt in het duister; maar zij zijn in zuiver Japansch en niet in hun speciaal dialect bewaard gebleven. Dit is te merkwaardiger, daar de *Yama-n-mono* nooit hebben leeren schrijven of lezen. ☞ Hun dorp is gelegen achter het Boeddhistische kerkhof van Tokôji. Zij hebben hun eigen Shintô-tempel en de plaats ziet er bijzonder welvarend, zindelijk en aantrekkelijk uit. Er was een weelderige plantengroei en het dorp kon zoowel op een openbaar badhuis als een publieke wasscherij bogen. ☞ Na hier en daar te hebben rondgekeken, kwam ik in gesprek met een vrouw, die mooie prenten bezat, welke zij wenschte te verkoopen. Haar vroeg ik of wij het genoeg konden smaken de *Daikoku-mai* te hooren zingen; ik was bereid de zangeressen voor hun moeite te beloonen. Daarop kwam een klein troepje jongemeisjes te voorschijn met een oudere vrouw, die de dansen zou uitvoeren. Drie der meisjes hadden instrumenten die op hamers geleken, van bamboe en papier gemaakt; dit stelde de hamer van Daikoku 1) voor. Dit instrument hielden zij in de linkerhand, terwijl zij in de rechterhand een waaier hadden. Andere meisjes waren voorzien van een soort van castagnetten. Zes meisjes stelden zich in een rij vóór het huis op. De oude vrouw nam haar plaats in tegenover haar. Zij had twee stokjes in de hand waarvan één gekarteld was; door die over elkaar te schuiven, kon zij een eigenaardig ratelend geluid voortbrengen. ☞ De drie meisjes met de hamers en waaiers vormden het troepje van *Daikoku*; zij zouden het lied zingen. Die met de castagnetten stelden de troep van *Ebisu* voor; zij vormden het koor. ☞ De oude vrouw wreef de beide stokjes tegen elkaar en het Daikoku-troepje begon te zingen, zoo zoet en lieflijk als ik het nog nooit tevoren in Japan gehoord had. Onderwijl sloegen de castagnetten de maat bij het gezang, dat zeer vlug ging. Als de eerste drie meisjes een aantal regels gezongen hadden, vielen de andere drie in en te zamen zongen ze het refrein. Intusschen danste de oude vrouw een komischen dans, die de omstanders vaak deed lachen. De meisjes echter zwaaiden heen en weer op de maat der melodie. Het gezang duurde meer dan een uur en toch speet het ons toen het geëindigd was. ☞ Later gelukte het mij de tekst van drie dezer balladen in handen te krijgen en ik laat ze hieronder in proza volgen als voorbeelden van volksliederen, die zeer belangwekkend zijn.

DE BALLADE VAN SHUNTOKU-MARU.

☞ Zullen wij een verhaal vertellen of zullen wij gelukwenschen uiten? Een verhaal: waar kunnen wij dan het best van vertellen? Daar wij genoodigd zijn in een verheven woning om een geschiedenis te verhalen, zullen wij het verhaal vertellen van Shuntoku. ☞ Voorwaar, er leefde eens in de provincie Kawachi een zeer rijk man, Nabuyoshi genaamd. En zijn oudste zoon was Shuntoku-maru geheeten. ☞ Toen Shuntoku-maru, die oudste zoon, slechts drie jaar oud was, stierf zijn moeder. En toen hij vijf jaar oud was, werd hem een

stiefmoeder geschonken. ☞ Toen hij zeven jaar oud was, schonk zijn stiefmoeder het leven aan een zoon, die Otowakamaru genoemd werd. En de twee broeders groeiden samen op. ☞ Toen Shuntoku zestien jaar oud was, ging hij naar Kyoto, naar den tempel van Tenjin-Sama, om offeranden te brengen aan den god. ☞ Daar zag hij duizend menschen, die naar den tempel gingen en duizend die terugkwamen en duizend die er bleven; er waren daar drie duizend menschen bijeen. 2). ☞ Door die menigte werd de jongste dochter van een rijk man, Hagirjama genaamd, in een *kago* 3) naar den tempel gedragen. Ook Shuntoku reisde in een *kago*; en de twee *kago* trokken zij aan zij voort. ☞ Het meisje ziende, werd Shuntoku verliefd op haar. En zij, die beiden, wisselden blikken en liefdesbrieven. ☞ Dit alles werd de stiefmoeder van Shuntoku verteld door een bediende, die een hielenlikker was. ☞ Toen begon de stiefmoeder te denken, dat als de jongeling in het huis zijns vaders zou blijven, de pakhuizen in het oosten en het westen en de voorraadschuren in het noorden en het zuiden en het huis, dat in het midden stond, nooit Osowaka-maru zouden kunnen toebe-

hooren. ☞ Daarom bedacht zij een slechte daad en sprak tot haar echtgenoot zeggende: „Heer en meester, mag ik uw vereerende toestemming hebben om zeven dagen te worden vrijgesteld van mijn huishoudelijke plichten?” ☞ Haar echtgenoot antwoordde: „wel zeker; maar waar wenscht gij die zeven dagen voor te hebben?” Zij sprak tot hem: „Voor ik gehuwd was met mijn Heer, legde ik een gelofte af voor de Verheven Godheid Kiyomidzu; en nu wil ik naar zijn tempel gaan om die gelofte te vervullen”. ☞ De meester sprak: „Dat is goed. Maar welke der mannelijke of vrouwelijke bedienden wenscht gij, dat u zullen vergezellen?” Toen antwoordde zij: „Noch knecht noch dienstmaagd verlang ik. Ik wensch geheel alleen te gaan”. ☞ En zonder zich te storen aan eenigen raad, haar voor de reis gegeven, verliet zij het huis en reisde in groote haast naar Kyoto. ☞ Toen zij de buurt Sanjo in de stad Kyoto bereikt had, vroeg zij den weg naar de straat Kajiyamachi, die de straat der Smeden is. En toch zij deze gevonden had, zag zij er drie smidsen naast elkaar. ☞ Naar de middelste gaande, groette zij den smid

en vroeg hem: „Heer Smid, kunt gij fijn klein ijzerwerk maken?” En hij antwoordde: „Jawel, dame, dat kan ik”. Toen sprak zij: „Maak, wat ik u bidden mag, voor mij negenen-veertig spijkers zonder koppen”. Maar hij antwoordde: „Ik ben de zevende van een geslacht van smeden; toch heb ik nooit tevoren gehoord van spijkers zonder koppen en zoo 'n bestelling kan ik niet aannemen. Het zou beter zijn, dat gij ergens anders heengaat.” ☞ „Nee”, zei ze, „daar ik het eerst bij u ben gekomen, wil ik niet ergens anders heengaan. Maak ze alstublieft voor mij, Heer Smid”. Hij antwoordde: „Welnu, om zulke spijkers te maken, moet gij mij duizend *ryo* 4) betalen. ☞ Zij antwoordde hem: „Indien gij ze alle voor mij maakt, is het mij onverschillig of gij één of twee-duizend *ryo* verlangt. Maak ze, wat ik u bidden mag, Heer Smid”. En dus kon de smid moeilijk weigeren de spijkers te maken.

(Wordt vervolgd).

1) Daikoku is de God van den Rijkdom; Elisu de schutspatroon van den Arbeid. 2) Deze cijfers geven te kennen: een groot aantal; de betekenis wordt niet letterlijk. 3) een soort van draagsteel. 4) De oude *ryo* of tael had een waarde van ongeveer een dollar of 100 sen.

Foto C. Steenberg.

DE VOET VAN DEN TOREN DER ST. WALBURGSKERK
TE ZUTPHEN.